

1. Zaagmolens

In 1723 is tegen het oudland van de polder Walcheren de Zaagmolenpolder aangelegd. Op 28 januari 1723 ontstaat de Middelburgse Sociëteit van Zaagmolens, die acht molens bouwt (vier stelling- en vier paltrokmolens), die in de 19e eeuw zijn afgebroken. Er werd hoofdzakelijk eikenhout voor de VOC schepen gezaagd. Voor ieder VOC schip was een oppervlakte van tien voetbalvelden nodig aan eikenhout, het laat zich raden dat Nederland al snel kaalgekap was. Het terrein is nu nog te herkennen aan de merkwaardige hoogteverschillen en slootjes achter de huizenrij.

2. Het Havenkanaal naar Middelburg

De verzanding van de Arnekreek in de 15de eeuw bemoeilijkt de toegang voor zeeschepen naar Middelburg en dat vroeg om drastische maatregelen. In 1532 tot 1535 groef men in zuidoostelijke richting een kaarsrecht havenkanaal naar het open water bij het latere Nieuwland. Na de aanleg van het Havenkanaal naar Middelburg is het terrein met zaagmolens ontstaan. Het laaggelegen deel van de N57 ligt in de bedding van het oude kanaal dat in 1818 weer afgesloten werd van open water. Wanneer u de N57 volgt en de kerken en torens van Middelburg ziet, kunt u zich wel voorstellen dat het havenkanaal op de plaats van de N57 gelegen heeft.

3. De galg van Middelburg

De galg van Middelburg stond ongeveer naast de Zaagmolendijk onderaan de weg tegenover de laatste huizen in het kommetje. Omdat de galg te dicht bij het bedrijventerrein van de Zaagmolens stond (vond men niet zo netjes) is de galg in 1738 verplaatst, richting de Trekdiijk in de Mortierepolder. Na het van kracht worden van het strafrecht in de Franse stijl (1810-1813) werd het ophangen van lijken op het galgveld afgeschaft. De lijken van de veroordeelden werden toen na terechtstelling begraven danwel voor hetzelfde doel aan de familie afgestaan. De galg werd niet meer gebruikt, zodat in 1830 alleen de fundering nog aanwezig was. In 1850 waren ook de funderingsresten verdwenen.

De Zaagmolenpolder

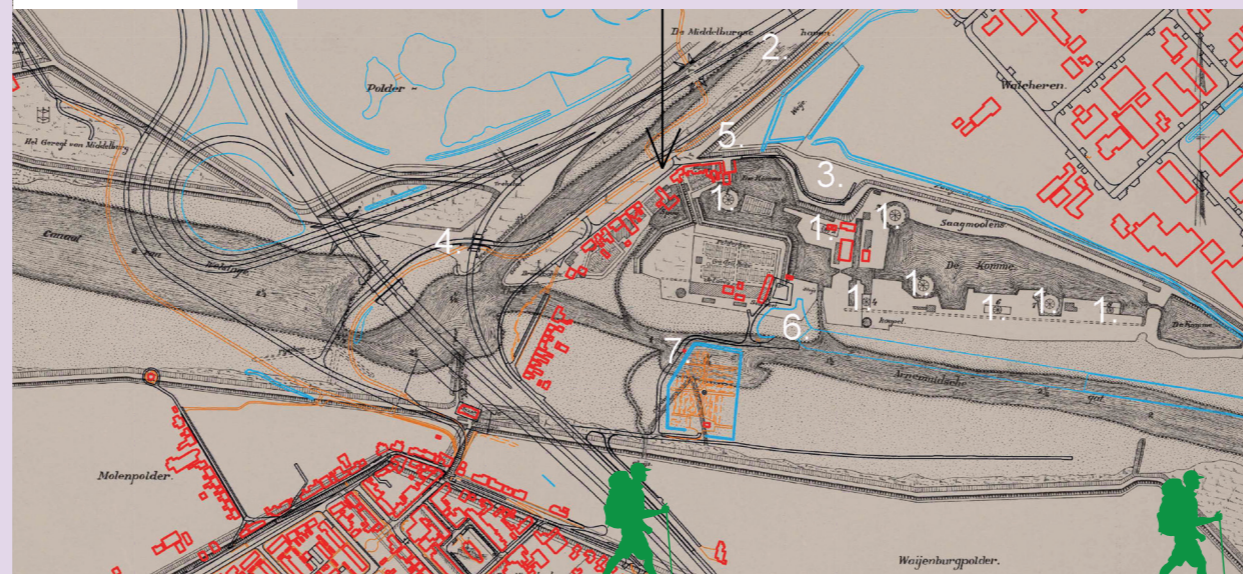
Een historische streek, met ooit acht zaagmolens en een steenfabriek.

In de naam Nieuw en Sint Joosland zit al verborgen dat het eigenlijk om twee dorpen gaat. In 1631 werd begonnen met de bouw van Sint Joosland ten zuiden van het huidige dorp, een straat met drie winkels, een smid, een klompenmaker en een café. Het bleef bij dat ene straatje, de Sint Jooslandstraat in de Oud-Sint Jooslandpolder, dat nu het Oude Dorp heet. In 1644 werd begonnen met de bouw van Nieuwland, het huidige dorp, waar toen ook een kerk gebouwd werd. In 1815 worden de gemeenten Nieuwland en Sint Joosland samengevoegd tot Nieuw- en Sint Joosland, dat in 1966 opgaat in Gemeente Middelburg.

Als u het fietspad volgt bovenlangs de Veerdam (de laatste huizen richting het dorp) dan rijdt u over het 'Oostelijke havenhoofd'. Van hieruit voer een veer naar de overkant waar het voormalige wegrestaurant de 'Roode Leeuw' het veerhuis was. Na 187 jaar een eiland te zijn geweest werd het Arnemuidse Gat afgedamd in het verlengde van het Oostelijk Havenhoofd. Als u onderdoor de viaducten richting het dorp en de 'Roode Leeuw' fietst, ziet u daar een gigantische muurschildering van hoe het er vroeger uitzag. Tussen de 'Roode Leeuw' en het viaduct onder de A58 werd in 1879 een steenfabriek gebouwd. Als u het wegje onderlangs de Veerdam blijft volgen en links aanhoudt dan komt u bij een stukje Arnemuidse Gat, dat lang in gebruik is geweest als bietenhaven. De weegbrug die u gepasseerd was daar een onderdeel van en werkt nog steeds. Het haventje is ontstaan in het jaar 1875. Tussen 1532 en 1535 werd het havenkanaal naar Middelburg gegraven. Het laaggelegen deel van de N57 ligt in de bedding van het oude kanaal dat in 1818 weer afgesloten werd van open water. Wanneer u de N57 volgt en de kerken en torens van Middelburg ziet, kunt u zich wel voorstellen dat het havenkanaal op de plaats van de N57 gelegen heeft. Als u de moeite neemt om even de huizenrij richting Middelburg te volgen dan komt u bij het terrein van de zaagmolens. Het rijtje huizen daar heet niet voor niets Zaagmolendijk. In het kommetje bij het kleine venntje stond waarschijnlijk vroeger de galg van Middelburg. Ook zouden er zoutketen achter de huizen hebben gestaan. Het zout werd gewonnen door het verbranden van 'zout' veen. Historie genoeg in deze omgeving!

U bevindt zich hier

4. Twee steenfabrieken

Aan het jaar 1879 werd een steenfabriek gebouwd op een plaats die nu ergens halverwege de "Roode Leeuw" en het viaduct ligt. De fabriek kreeg de naam "Suzan na Johanna". De benodigde klei werd opgegraven in het laagste gedeelte van de Mortierepolder. In het oude Havenkanaal richting Middelburg stond eveneens een steenfabriek. Deze fabriek was ook van Fak-Brouwer en stond op de plaats waar nu het viaduct "Arnepoort" in de Nieuwlandseweg ligt. Van de geschiedenis van deze fabriek is weinig bekend. Deze steenfabriek is gestopt in 1905. Wanneer beide fabrieken zijn afgebroken is onbekend. In het dorp Nieuwland staan nog steeds enige huizen die met deze gele stenen zijn gebouwd. De Nieuwlandseweg 23 is de voormalige woning van de directeur van de steenfabriek en is gebouwd met stenen van deze fabriek

5. Gemetselde duiker

Ter hoogte van de toegang naar de begraafplaats bevindt zich een gemetselde duiker. Dit is een historisch sluisje en heet de Waaienburgsluis. Het is een kokervormige constructie, gelegen in een weg, die is bedoeld om wateren met elkaar te verbinden. Ook kan een duiker worden aangelegd indien een waterweg een watergang kruist. Bij een duiker wordt in principe de bodem van de watergang onderbroken, dit in tegenstelling tot een brug of aquaduct. Wanneer je de Zaagmolendijk afloopt richting de Zaagmolenpolder kom je aan ook aan beide kanten van de weg een gemetselde doorgang/duiker tegen.

Het laden van suikerbieten anno 1930

6. Het haventje

Het haventje met weegbrug was voorheen verbonden met het Arnemuidse Gat tussen Nieuwland en Walcheren. Tot de jaren vijftig van de 20e eeuw werden er landbouwgewassen, kolen en bouwmaterialen verscheept. Nieuwlanders vormden 'kaai ploegen', die voor het laden en lossen zorgden. Het laden van suikerbieten gebeurde met kruiwagens. De mannen werden de "Peekruuers" genoemd. De ploegbaas maakte een gezamenlijk werkcontract, dit was vrij uniek voor die tijd. Het loon werd op zaterdagavond uitbetaald.

Thuishaven van de kleinste watersportvereniging van Nederland anno 2017

7. Weegbrug bij het haventje

De weegbrug werd in de vroegere jaren veelvuldig gebruikt voor het wegen van de ladingen die per schip aan en af werden gevoerd. In de jaren zestig verdween deze activiteit.

Uitleg Wapen Nieuwland

Van zilver met 3 golvende fascen van azuur, waaruit prijst eene met de beide uiteinden naar boven gekeerde halve maan van keel, op een veld von goud.

Bijnamen

'Kluten' en 'Purikken' zijn bijnamen van de Nieuw/anders. Een klute is een (aard)kluit en verwijst naar de agrarische achtergrond van de oorspronkelijke bewoners. Purikken verwijst naar de groen uitgeslagen jassen van het mannenkostuum. De naam komt van kikkerrug (puut-rik)

Theetuin 't Lokkertje

Welkom in
Theetuin 't Lokkertje

